

ЧАҢЧЫЛДАРНЫҢ ЧААГАЙЫН АЛЫР

Ноябрь 26-де үчкүн «Шинла» журналист С. Маадынын мөзү-шынар кижизидилгезинге хамаарыштыр бижизин «Чүү деп болаар силер, азы кичеер кылса ажал?» деп эгели материалым номчааш, мыда бижитинген чүүдөдөрү буну-буна дөкөнүшкөн, эркин, чаа чачыларда дугайында болумуң боламын номчуучулар-буна угайсызсым.

КУДАЛАЖЫРЫ

Ада-өгөлөрдүн эрте шагдай бөрү ийитиледе азу-чурмураңдай хей салгаат дамын келген чакым дүрүмдөн саямдарым чачыларды ээр бис. Олар күрөңдөнүп, өйөү-дүрүмдө бижитинимиз, колдуңда чоңуна Угаан-медеренде чоңуру. Совет шиктелдирин чаа буула-чурмура оларын эркин-роон багай талаларын амьдралдан чачылар үндүр кылып турар. Чачыларга, бисин тым улуусун чоока чачыр сагып чорааны «Кыс чаа-намы айтарам» деп куза буюзунук эге бир хейри утуу-дүрүм бар чылдар.

Кузага каймы-таа таланын шылаалым курутуур байла-дым козгогак жондор тыгын бержим. «Каш ужа салдым, каш хааржак арага кутту, урун-дун эт-секи чүү кире-дир. Акша-тогериң хей кирген боор аа? Ундүргөн чачылардан дүй каалкан хире болчук.» деп чижектир чугаалар кудамын културалынын куудуң, оку буса шылаа-биле хемчөп көөр эркинжөөр хөңириң илерде-дир турар.

Огулду ажал-даа чок. Тегерген-биле сөөк-биле кел-дир, гитара чүчкөткөн шөл-чөлөп чоңуру огулуң дугайында эзиз шылаалым ада-не мынчалар чугаалым огулдулар: «Чангыс огулуңус үч-дамы чүчкөр эркинжөөр адамын, багай чүчкөр-дээ тугуу бержим буюр-иң. Аглан тугуу мону. Төмаарым, болган-даа бээр чааваас.»

Күш-ажылың дууң амьзан көрбөң, чөңиң амьзанын чин, дептин каалын келди өскөн «эрсеп» бир эртен отту-дун эрге, эт-секи, тоолуу кел, караң чылымчытар. Шыгызда «кереңгидин» дептер-дээ бар. Аян-чорукка мунар чин машинаның алар-гай боор.

— Че, шымай, бисти мур-най өргөңгү өлгү, өрмөкчү шыгыз болдуң. Ам буютуп шыгызлар-дир. Чис чыл тур-таар «эес»-дэни, калы сел-түттүрү өрөлдүн шыгзынын дугайыңдык бөөлдө кире боор. Кезек хүнөр эртер. Дүн чээ-ле чараш чаным каалыңдык жонду кылым, бис-кең найырагга шыгызтын муң ирмачылым тин сөк-түн, өт-бүдөгө эгэ-дүрбүчү чорук-даа эгелээр.

Кү айында, дүжү сөөк-дүрүн көзү шыгызтын куудын комсомол комитети, советтин аялтын рометиси, совет Совет болгон хержөөр-нөч чөүлөгө бир демин со-дун күчтөрү организацион бо-лур. Тарымалдык хундөкө өт-бис өлкөнүкчөөрө байырың байчага өлкөнү-көн дугайында херчелелди

тыпсыр. Агитбригада оларга тураскаткан оюн-баштак программаны концертти ту-раскадым болур. Өгөнөш-көңөрүн алдыңдыкка ийиш одурутуп каар болза, каттын-нан амьдралым ханым утка-лай демдээ ол болур ийиң. Оюн соонда бажыңарыңга барып оюн-тогулган колда-дым доңку мурчуну эртерге чоңуру.

Чаман чөңөрлө өлкөнү-көңөр дөң клубка эртерге чорук болум хуума таар-эмимас мен. Никитини эт-се-кинге үс тар чымынар бол-талдыр, ит-күш үстээр. Сто-ло-вая болза херек өскө-ле ий-наан.

ААЛДАЖЫРЫ

Тыра улуусун төрөл ха-рылааларыңга хамаарыш-тыр «аалаан» деп чачма-дыр. Өт-бүдө түдүп, агыла-дым чорутуан кыс уруу-дугайың аларга, ада-незиниң алдар-калдым айтыр, олар-га өлкө-базым көргүзүп келири ол.

Кырган ада-неге (аймык-даа болза) урууң урууң көөрү деп аас-кемж каала боор. Төрдөң сөктүл хан-дыр чугааламын хөрөңөр. Каймы-даа таланың ал-сагы-жы-даа ажыру. Мыда багай чачу чок. Бергениң алыр, ал-чачуңа чөңөрдөң дээр.

Бо уеле ол чагай чачыла-рым «колбар», «киң-хан-наар» деп доора уткалың чугаалар-биле бууалым бар чы-дарын каймы кайгар. Төрдөң чөң бар-даа, чөң-даа кичи малчын сугже барыккар аларган.

Турум ажыты чок, азыр-дамчы хөңөгү чамдык анык-тарың каалаарың база нектөрү бар чылдар. (Ол дугайың бо олурулалың авто-р «Паптар маңын» деп фе-летонда бижиз болгай).

Чонуну «аалаан» деп бурун чачылым соора буулаш ту-рун бөргө боору бе? Тыра улуусун шыгыздан бөр салгалал салгама шач-чып кезиң. Буула-чачыла-дырда эки чүүдөр-биле чөң-дөшкөр агмы үчкүн бую-чу-румуңга таарыныс багай чүү-дүрүм баа-бар. Чачы-ла-дыр, чок аларган кичи ажыра, сөөгү өркүч үдө-ринде арага-дары-биле хол-бошкан көңүл-дө эчкөк чүү-дөр бар. Чонуну мөзү-шынар кижизидилгезинге хамаарыш-тыр бижитинген «Чүү деп болаар силер, азы кичеер кылса ажал?» деп үчүлө та-мамын бижитимиз. Совет Социалисттик Эфиопияны Министрлер Чогулунын дарга-зы Менгисту. Хайле Мариам-де Социалистик Эфиопияны арал-зында найырап болгон каты амьдралыңга дугайында ке-рээ болза эфियो-совет харыл-зааларын хожүдөрдүн төө-гуяңге чугула үе-чала бо-лган. Ол дугайың СЭТА-нын корреспондентизинге интер-вьюсуңга табыңың ийиң, найы-ралың болгон эп-сетке кат-тынтарыңга эфियो ком-итетинин ичинге секретары Тибету Шифрау керезге ат салган-биле холбаштыр ме-делезиң.

Эфиопияны болгон Совет Эфиопияны удуустары сома-ни тургузарынын, тайбы-ны, демократияны болгон де-легейни дүшүкүрүт чоруу-н чавырлышкынын ханым-дарың херезге шикти эрге-ажыктар каттыштыры турар деп ол онзаал демдегезиң, Эфиопияның ажалчы чоңары керези чуртка революстуг чарыкталарың ботандырып чөңөрдөгү оларым кезезде шөңөлдөн боор чоран бо-лгон боор турар Совет Эфил-де-биле найырамы улам ийиң ханымдарың болгон бижитилериче уланган тө-дүгү документ кылдыр көрүп турар.

Ол төдүгү документге ат салганым соонда эртен чыл найырадым ийн чуртуп арзында харылзааларым деп эртенч болгон каймы-даа бижитириң принциптерин тургускан дээриниң чачы-налчак херчеленди болган. Ол чыл совет-эфиоп харылзаалар кажыңыңдан-даа артык бы-

УДАВАС АЖЫГЛАЛГА КИРЕР

Кымда коорай чогуула хаан айырап, семитр удуу комплекстик түдүү амь-ла-дың, хундун алдының ажалтын комиссизам ажыл-дал эргелиң. Хаанын ажал, чөңгер беш көп көрүстүн, бүт-ле дуудал өрөздөрүн түдү ажалдыр доозулан.

Ол этг фабриканын түдү-ринде 5 миллион 400 муң рубльдан чарылдаан.

Комплекстин түдү ажалды-рын колдуңда «Тыра ту-дү» тrestия коллектив бол-гаш өскө-дээ түдү-монга органициалык кылган.

Бо хундөрдө мыда комис-сияның четлес деп санаан амьдралын кылды турар. Комплекстик бо чыдын бүрүн-биле дүжар, Хавайларым ий-дө азырап эгелдиң. Беш чыл төндүзүңге чөң орта төлө-вилең бугаар чылда 12 муң хаанын азыраар.

Экономиканың эртенч болгон шикти-риниң аян-чорук кылдыр совет-финлянд харылзаалар чөңө-дүн чорунуң органициалык албан-кажыңың болуңуң ажал-чорудуламың дугайы-н тайымбарды турар, эртен айда Таиландың соңгу чү-

БӨМБҮРЗЕКТИН СУДАЛЫ

СЭТА-НЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТИЛЕРИ ДЫҢНАДЫП ТУР

МАРН ТК-НЫҢ ПЛЕНУМУ

МАРН ТК-нын ээлчегинг пленуму чоокта чаа болган. Адаа 1980 чылда МАР-нын улус ажал-агымды болгон културалы хожүдөрүн Курене планымды төлө-өлө-ниң дугайында. 1980 чылда МАР-нын Курене божөдө-ниң төлө-өлө-ниң дугайында болгон 1978 чылда МАР-нын Курене божөдө-ниң үкүсө-лө-ниң дугайында илгек-лериң мында болгон чугаа-лажып көргөн.

Пленумга МАРН ТК-нын бирга секретары, МАР-нын Элустун улуз хурамын Президиумунун Даргазы Ю. Де-денбал чүчө муштаган. Моол ажылы чөңөрүнүн кол бо-рулгасы болза чаа беш чыл-дың баштайгы чылы. Моол улусу революцияны 60 чы-мын бижити экономикамын болгон културалы бугу талаларың белик шынарды көрүтүрүр-биле уткууру бо-лур деп, ол чугаалаң.

Социалисттик дем каттыш-тырлыганын чурттарынын улук чөңөрдөгү социали-стик капитализмде төдүгү-дүрүк күштүү, оон төттүмүс тургудуку артарган баша катар көргүсөн. Боттарын со-циализмни тургустун чачы-лың чөңкө бажымың, делегей хожүдө-өлө-ниң оң салдары доктаамал оңу турар дээрин чоргалар-биле чугаалаң бо-лур деп деп, Ю. Деценбал уламчылан.

Дайынның халалтарым-дан кичи төрөгө-лө-ниң чайла-дыр деп боудун төдүгүтү-дү-лөгө-лө-ниң социализм, чүң-дээ мурунда Совет Эфилдең найырамы чөңкө болгон кы-зыма-биле үкүсө-лө-ниң турар. Бертинге СЭКП ТК-нын Чың-

СЪЕЗД АЖЫЛЫН ДООСКАН

КНТО (СЭТА) Эквалорун ажылы чоңор конфедерация-нын XV съездин ажылы эквалор найырамы дооскан. Чуртуну бугу жоюлурдан 2.500 делегат оңу чылдарда конфедерацияны ажал-чорудуламын түнөлдөңү ү-дүрүт, келер үеде соруга-лары төлө-өлө-ниң.

Эквалорун агмы чазаның ажалчы чоңорнай амьдрал төлө-өлө-ниң бөдөрүнө, ажалчы-чынарға удуу дерликкеи хошларын күш чок боуду-рариче, нефть үдөтүрүн болгон экономиканы өскө-дээ кол-кол амьдралын национали-заастарыңга уланган бугу эгелешкиниң деткинери съезд шиктирилди. Оң ийиң чазактын күш-ажылы чоңуру

ЧУГУЛАА ҮЕЧАДА

АДИС-АБЕБА. (СЭТА-нын көрп.) «Бир чыл буруңгар Москвага СЭКП ТК-нын Чин-гине секретары, ССРЭ-нин Дэди Советинин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежневтин Даргазы Тур шериг административтү чөңөлдөңи болгон Социалистик Эфиопияны Министрлер Чогулунын дарга-зы Менгисту. Хайле Мариам-де Социалистик Эфиопияны арал-зында найырап болгон каты амьдралыңга дугайында ке-рээ болза эфियो-совет харыл-зааларын хожүдөрдүн төө-гуяңге чугула үе-чала бо-лган. Ол дугайың СЭТА-нын корреспондентизинге интер-вьюсуңга табыңың ийиң, найы-ралың болгон эп-сетке кат-тынтарыңга эфियो ком-итетинин ичинге секретары Тибету Шифрау керезге ат салган-биле холбаштыр ме-делезиң.

Эфиопияны болгон Совет Эфиопияны удуустары сома-ни тургузарынын, тайбы-ны, демократияны болгон де-легейни дүшүкүрүт чоруу-н чавырлышкынын ханым-дарың херезге шикти эрге-ажыктар каттыштыры турар деп ол онзаал демдегезиң, Эфиопияның ажалчы чоңары керези чуртка революстуг чарыкталарың ботандырып чөңөрдөгү оларым кезезде шөңөлдөн боор чоран бо-лгон боор турар Совет Эфил-де-биле найырамы улам ийиң ханымдарың болгон бижитилериче уланган тө-дүгү документ кылдыр көрүп турар.

Ол төдүгү документге ат салганым соонда эртен чыл найырадым ийн чуртуп арзында харылзааларым деп эртенч болгон каймы-даа бижитириң принциптерин тургускан дээриниң чачы-налчак херчеленди болган. Ол чыл совет-эфиоп харылзаалар кажыңыңдан-даа артык бы-

ИЙ ШАК ДУРГУЗУНДА БЕШ ӨЛҮРҮҮШКҮН

НЬЮ-ПОРК (СЭТА-нын көрп.) Эфине айымдыг кеч-терек үдөгөшкөнүң ичтен тывар талымың эргел-дирин хорай полиция кылдынын шөңи Г. Роуз эр-тең вторникти Дааластың бугу төдүгүндө «эң-е көрүн-чүг чылды эң-е ханым хун-чу» деп тодараткан. Ол хун ийн шактын дургузуңда хо-орайга араатын беш өлү-рүшкүн болган. «Кем-херек үдөгөшкөнүң, чүң-дээ мурунда өлүрүшкүнүң соксаал чок өзүдөңиң

ПЕКИН ХӨЛЕЗИЛЕНИКЧИЛЕРНИ ЧЫЫПАПТУРАР

ХАНОВ, (СЭТА). Кампу-чя-биле кызыгарың чогуу-ла Таиландың депискө-рүн-дө дескө-рүн хөлезиленикчи-лери Пекин чып ал турар деп. «Нан за» содун амь-наткан. Кмлатке чорудар кы-жыларын дескө-рүнүн ара-зында шикти алары-биле Та-иландың чорукта Кмлаттың хөй-никитиниң айымы чок чо-рууңу органициалык албан-кажыңың болуңуң ажал-чорудуламың дугайы-н тайымбарды турар, эртен айда Таиландың соңгу чү-

КАДЫ АЖЫЛДАЖЫЛГА ЁЗУГААР

Совет-моол кады ажылдажылга чык келген тулум улам калбарып орад. Совет тулдужуулар, геологтар, башкылар ажаа барып ажылдап турарлар. Ийн чурт аралың экономикаң, културатур харылзаа-лары бажымың, сайынар турар.

РКП-НИҢ XII СЪЕЗДИНГЕ ШОСТАКОВИЧНИҢ ҮНҮ

Съездинн кезекке хура-дыга делегаттар болгон ажалчы Румынияны Ком-мунисттик партиянын XII съездинге Совет Эфилдеңиң Коммунисттик партиянын Төп Комитетинин байыр че-дириникини СЭКП-нин де-легизинин баштың А. Я. Пешенниң дамчың берге-нин лимиттиң, үрүчүлө-диг алыш чакышкыны-биле уткан.

Оон соонда коммунисттер болгон ажылың партиалары-н, социалисттик партиалары-н, өскө чурттарың деп-шилетиг болгон хосталга-лыг шикчөөшкөнүң деле-гизилериниң баштыңы боттарын партиаларын болгон органициаларын байыр чөңөрдөгү РП-нин XII съездинге дамчың бергенер.

АЙТЫРЫГЛАРЫН ЧУГААЛАШКАН

НЬЮ-ПОРК (СЭТА). Аме-ри-к-совет найырамын Нашо-чал чөңөлдөңиң ауралм бол-ган.

Чонуну ажал-чоруду кезек-терин чүчүс төлө-өлө-лө-лө-дө киргелди. ССРЭ-нин болгон АКШ-тин аралыңга харылзааларын улам ийиң калбаргынын болгон ха-ныламын айтырарын, ол мыкшан боо-чөңө-кө-дө-дө боттарын бугу-ле буудурия-дан Нью-Йоркка келгенер. Ийн чуртуну улуустарын арзында сирый харылзаа-ларың доктадып тургу-зарын, дүшүкүрүт чорукту чавырлышкынын бистин иластваткысы бажы тайбы-нын үдө-ниң кылдыр улам калбаргынын чугула-зың чүчө чугаалаңар демде-лелди турганар. Ядролу боо-чө-сөк-ти эңдере бугурур чорук-ту болдурбазын, массалыг удуулашкынын боо-чө-сө-кө-нүн чөң хөңөрүн бугу-ру-н чорукту. Пенгагонун негелдөңгө берилип турар эңдерик хөй ажал-чөңө-лө-дө-дө социал эп чинг айтыр-дарын шиктирдөңгө бот-рини хуралым киржиктир-мегезиң.

Стратегтик шабар халлаш-кынын боо-чө-сөк-тө-дө кы-сыгаарлар дугайында совет-америк керезиң күштүг кылдыр бажымың дээр демиселди калбаргы-нын эргежөк чугула-зын, ол керези күштүг бо-лдуруп болмаары АКШ-тин болгон ССРЭ-нин аралыңга харылзааларын экинжөргө-нүн бөдөр, бугуружөгө-нүн улам таарымчалык байла-дым тургузарын, делегейин чөң дайынның айымдыг кы-жыңышкынын чаладырыңче, бу-гу делегейе тайбының бжы-жылаарыңга уланган өрүкка чугула бажы мурун хурал киржикчилери онзаал дем-дегелди турган.

ИЙ ШАК ДУРГУЗУНДА БЕШ ӨЛҮРҮҮШКҮН

НЬЮ-ПОРК (СЭТА-нын көрп.) Эфине айымдыг кеч-терек үдөгөшкөнүң ичтен тывар талымың эргел-дирин хорай полиция кылдынын шөңи Г. Роуз эр-тең вторникти Дааластың бугу төдүгүндө «эң-е көрүн-чүг чылды эң-е ханым хун-чу» деп тодараткан. Ол хун ийн шактын дургузуңда хо-орайга араатын беш өлү-рүшкүн болган. «Кем-херек үдөгөшкөнүң, чүң-дээ мурунда өлүрүшкүнүң соксаал чок өзүдөңиң

«тускай күштеринге» шериг албанын эртерек. Кмлаттың тургузул болгон чөңө-лө-лө-дө алган «Лан на» дээр ажал-чоруду тургузул болгон амь-наткан дивизионың амь-гу уеле Фонталы, Намты, Хуалан деп ажал-чоруду-нун депискө-рүнө дөдөлди турар.

Ийн-Кмлаттын чурт-тарыга ажалчың ажалчың чоруду тура, кмлат удуру-ла бир талында, Тайланды болгон Малайяда, «де-кө-к-терин» хундун алырыңга бе-лекке дугайың меделди ту-гар болгон өскө талында, —

ОРГАНИЗАСТАП, КИРЖИП ТУРАП

МЭДЭЭЛЕР

БАЙЫРЛАГА КИРЖИР

Орус ыраажылар нинтисинин 100 жыл болгон юбилейин турсааткан байырага бо чылдың ноябрь 26 да Кремльдин Сыздир ордузунга эртер. Байырлалдын улуг концертинге бистин республикадан «Алдан-Мадыр» сохлотун «Сыгырга» ансамбли киржир. Сыгыт, хөөмөй, калгырааның ук ансамблинде атсураалы сыгытчылар Кара-Сал Ак-оол, Ооржак Хулаштаар-оол болгаш Ондар Маржымал Куулар Эрес-оол, Куулар Мокур, Ондар Эрес-оол, Дина Доржу, Мария Ооржак дээр шунту 12 кижи кирип турар. Республиканың өртем-методиктиг төвүнүн директору В. С. Тамань ансамблдин уауртуп чоруур.

Б. ДИРЧИН. 12 КЛАСС ЧҮС ХУУ

Өөредилге чымынды бирги уадуучу доозулган Кызыл районун Куп-Чер ортумак школанында өгө класстарың өөредилгезин нинтизи-биле эки болган. Ум белетке класзы-биле кады шунту 12 класс чүс хуу өөредилгени чедип алган. Оларнын аразындан I «б» (башкызы С. Д. Дармажан), I «в» (башкызы Н. Н. Ондар) класстар ол ышкаш үп белетке класстары (башкылары М. С. Дарга, Н. Ч. Оюн, З. Б.-К. Ондар) белик көргүзүлгөсүн чедип алганын.

Э ТЕЖИТ. ЧЕМПИОН ХОЙЛАР

Хойлары уксаа айымы-биле көөред, оларнын зооветеринарлар паспорттарын кичээлгеге алган, эксперт комиссиясы маалды уксаа шынырычы уаур кичээлгенин сагаан. ССР-инң Уаус ажил-агымнын чедип-кичиригенин делегалезинин «Хой ажилы» деп павильонунга киришкен чеди ажил-агымдан эккелген сес хойу 1979 чылдың ССР-инң уксаа талазы-биле чемпионнары деп санаан. Нинтизи-биле 30 уксааның 90 баш хою делегалезе киришкен.

Чимект областың «Суюк» күрүне уксаадымга заводунун муруну-казак мурунууң уксаады чемпион болган. Оон кыргып алыр дүгү 13,9 килограмм, дүктүн уюну 12 сантиметр, дүгүн дегизи 125 килограмм.

Даразында хойларын эгт-дүк углавымынын уксааның чемпионнары кылдыр санаан. Красноярск уксаады хойдан 6,7 килограмм дүктү кыргып алыр, оон дүктүн узуну 8 сантиметр, дүгүн дегизи 75 килограмм, ону Красноярск крайнын «Учум» күрүне уксаадымга заводундан эккелген.

Вологора областың «Ромашковский» күрүне уксаадымга заводунун волгоград уксаады хойунан 9,5 килограмм дүктү, Ставрополь крайнын «Восток» курусаладымга заводунун согу-кавказтын эгт-дүк углавымынын хойу 9,5 килограмм дүктү, дегизи 135 килограмм.

Тисар уксаадындан Талжи ССР-инң Ретар районун ССКП-инң XX съездин аттыг колхозтун 157 килограмм дегизинг хоюн чемпион деп санаан.

Каракуль уксаадындан Бухара областың «Кенич» күрүне уксаадымга заводундан 90 килограмм дегизинг, 4,2 килограмм дүктү хою, Ашхабад обласдин Теджен районун «Ударник» уксаадымга ажил-агымдан 70 килограмм дегизинг хою кирген.

Делегалезе асканий, казак, совет меринос, казах чинге-дүктү уксаады хойлар белик үнелелди алган. II хойун уксаады шынарын бирги чегеренин дегизини-биле делегалезин.

А. БУГАКОВ.

1975 чылдың күзүнү, Болат Ондар шериг дүрөөлөдиген калаашкы, төрөни чери Иймеге элп келген. Совхоз дирекциясында аял муңдуруп, ажилга үзүлгө алыр дегизин. Оон дегизин хандырып, аял «Беларусь» тракторну күлэткеш, Кызыл-Чыраа фермазынга мал чени сөөртүр кылдыр бижылган.

Ол кварталдын чурттажы-ларындан чүгө чартык кезин киржиң, шөф болгаш өске-даа хой-нинти ажилыңа киришпес, арага-дарыга хандырып-ни-чангыс төлөп чок кижилер-лаа тургулаан. Ийме көлөзө Совхоз ол агитаторларын күүскө муңду мурундан Б. Ондарга дааскан. Болат Часы-дакович Ондарын киржиле-ан-биле агитаторларын нинти хуралдыга дарган соңуп, күш-ажыл кылды шыдаар кижилерин шунтузу сохоту бүдүрүлгөсүнө киржиштирип, хой-нинтиги сагалу-чуртуну сагырыңче, арыг-шөвер, чаа-гайымдыга ажилыңче, уруг-ларын өөредилге, кичээл-дигезинче кичээлгенин күш-тедиреринче кичи бүртүзү кириштирип эзелэн. Оон улаштыр ук агитаторларын ажилга элжээп, График бугаар неседа санмыла оон төлөзери школга барып, кичээлдерге ооружуп, кимвар-нын уругларын кадык өөренип турарын башкылар-биле чүтээлешкен, ада-иелерге ба-за диялалып турар. Түнелде багай өөредилгени өөреникчилерини саны кызырылган. Ол агитаторларда башкыларын хунуге укуштуп-калбарган социалисттик чарыкка киришкен. Б. Ондар эртен тос айларда болуңга бижылган тракторун камныг

эдилеп, 786 эталон гайм ажилдап кылгаш, 893 кг кывар, чаар материалды камнап алган. Болат Ондар бот-тымыгыр уран чүүлөдү илсекпейг киржиңин. Култура бажынынга, хою турлагаларыңа, бригада, фермаларга болгулаан концерттерге үрүчү киржиң, ирлап, шүдүтөп, сыгытты бээрге, көрүкчүлөр магалар, нитангаш сууруң аныктырың.

«Волга» дег чоруу чымчак Болат-оолду «Беларусь», Борбанинда сыгытты бээр Боду бүткөн боостаа— деп кокамтык ирлажып турары-лаа таварыла эвес. Комсомолу тракторист Б. Ондар чүгө хой-нинти ажилды илсекпейг киржиң турар эвес, күш-ажылы көрүкчүлери чыл бүрдө улам болуп, ажилыңа дуржугазы байлп ораар. Эртен 1978 чылда дугулау трактор-биле 800 эталон гайм ажилдап кытыр хүдээлгели турган, 978 эталон га кылдыр ажыр күстөкөң, 836 кг кывар чүүлү камнап алган. Ону беш чылдың дөрткү чымында Бүгү-эвилелдин көрдө ажил-агым ажилдакчыларын хунуге укуштуп-калбарган социалисттик чарыкка киришкен. Б. Ондар эртен тос айларда болуңга бижылган тракторун камныг

Ада-иелерге ӨЖЕШ БОЛЗА...

Канчаар күзөйдүр мен, шак ындап болур мен дээр ызылгы, уг чок дедирлерин, нинти коллектинин, ада-иениң, эштерин, башкыларыңнын айыңга кирбес, өөрү-биле маргыжар, көрүшпес апаар. Чоорту коллектининде хоорулуп, болуңду дужун хараар, илсекпей чок, уузе ар-ныңте дорт беин көрө албас, ажилыңча, хааяк болгаш чалга, бот-тогдулар хараар, терже шилтир. Шак нилгит өөреникчи башкынын сагалу көрүкчүлөргө, ада-иениң бичил-ле шыгым сөзүңгө уурулган үнөр.

Телевидение

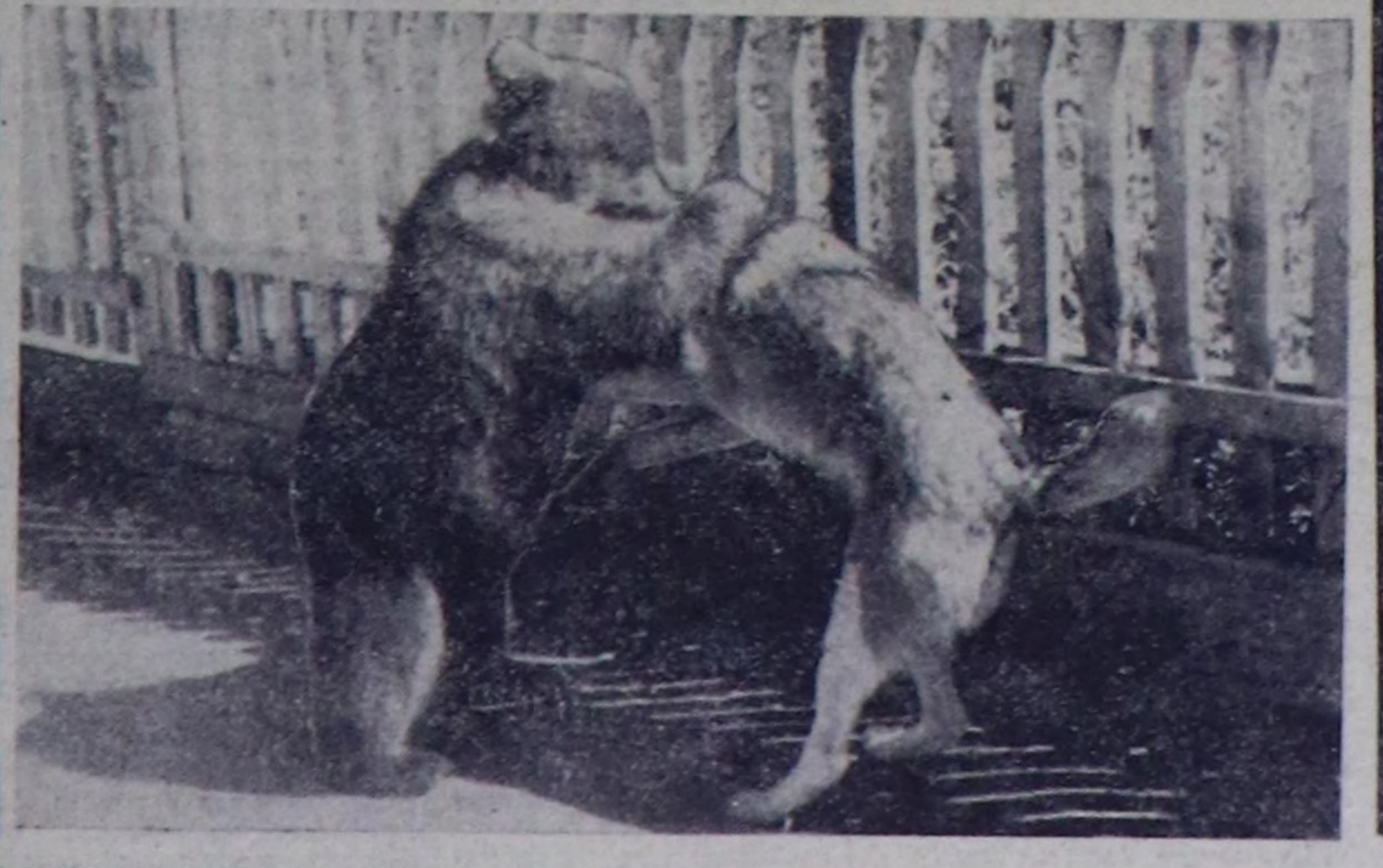
НОЯБРЬ 23-ТЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН 10.00 — «Уе». Информатив программа. 10.40 — «Өтенин гымнастыка». 11.05 — «Аниматарины адрестери». Тула областа Олошун суурга ужуражылга. 11.40 — «Бөгүн, аарта болган кезеде». Уран-чечен филм. 13.05 — «Мелдөөр. 13.10 — 16.00 — Чалсар. 15.00 — «Мелдөөр. 16.20 — Социалисттик чурттарың документалдыг филмдер программасы: «Дунайлан аян-чорук», «Эртенниң хаамы — математика», «Саксонияда Зильберманниң органы». 17.25 — «Музейлерге болгаш делегалез залдарыңа». Булдештинин чуртула уран чүүлүңгү музейинде испан чуруктар. 17.45 — «Горниот». Ленинградтан дамчыдылган.

БОЙДУС БОЛГАШ КИЖИ

Камгалаза Балыг Элик

Машинга сывыртаткан Балыг элик киискин чоразан, Аккыр харда уадызын хан Артче шөйдүп кыза берген. Элик күжүр күжү төнгөн, Эзим арга улам ыраан. Боонуң огу сыгыргылап, Мотор даажы улуп келген. «Өскүс калыр төлдеримин Өске кымнар кээргээрл?» — деп, Чажын аксып ыглаан элик Чалынган дег хая көргөн. Чаннын, тейлеп, дилдээрге-даа Чазыг хырын кээргээр эвес — «Ийи буттуг араатанда» Ишти саргыыр сеткил турбас. Ырак эвес баалык ажыр Биттыг егер көстүп кээрге, Ооржу мангыс тура дүлүп, Олчазыңга четпей барды.

А. АРАПЧОР. Адыг оглу Мишкажык ыт-биле Ачыр-дачыр тутчуп туру. Кайны-ла октаар ирги — Кайгал Мишка, азы ыт бө?

В. ПИВОВАРОВА Фотозлюду.

СПОРТ

Бай-Хаакка Таман районун бирги чери дээр шыдыраа маргылаады болган, ажаа 14 спортчу киришкен. Элегес ортумак школаның директору Куштаараң Ондар 11,5 саны алган, бирги чери эзелэн. Район чемпиону республика маргылаадына киржир. Х. АЛАШ-ООЛ.

Кызыл районун Баян-Кол сууруң бирги чери дээр шыдыраа маргылаадына 16 кижи киришкен. Бирги чери тудуку Майдап-оол Баян-оол алган. Ону калдыкты өөреникчи Владимир Сепал эки ойнааш, үшкү чери эзелэн. Б. БАГЫТ-ООЛ.

ТБИЛИСИ. (СЭТА-ның көрр). ССР-инң шийидек команданың футболистери делегей маргылаадына ГФР-инң команданың уаур ойнааш, 1:3 санаг уттуруп, бо уадада эш-уку ужуражылгага чедимче чок болган. Бистид команданың шымырак уураайычылыг болганыдан күш четтезини ажимы-биле минжир ужурау эвес. Уураалакчылар боттарың баш арга-куралыңарыңны били ажиллап, бугу талары-биле белеткен аял көзүлгөң.

Совет футболистер чедип-кичиригени болуруңа бүдүрелдин ойнааза-даа, уураалакчыларыңны авазыңг оюнуңга алың, боттарыңны камгаланыр күжүн өмөңчөп аң шыдавайың барган. Халдашыңның организакчызы Гаврилов бо уадада болуңду хүдээлгезин күү-сөдип шыдаваан. Халдашыңнар өзөш күш-биле, болза чок болуп тургулааныңдан халдакчылар чартык камгалакчылардан бомбукту ойнааза аң шыдавайың турган. ГФР-инң футболистери үш сан, 4 бистин — чүгө чангыс сан кыппер ардагы болган.

Бөгүн республикага көжүп турар булуттаар, чамазы чедерге быжкан хар чаар. Соңу-барыңың мүк углавымын чартык хунуге көжүк, каа, а дүшү сөөктүң сөкүң-дала 20 метр чедер. Агаарын температураның 12—17 градус сөөк болур. Кызыла хунуң ийни чартымында шүдүрүлгөң Агаарын температураның дүгү 24—26, хунуге 15—17 градус соор.

«Волга» дег чоруу чымчак Болат-оолду «Беларусь», Борбанинда сыгытты бээр Боду бүткөн боостаа— деп кокамтык ирлажып турары-лаа таварыла эвес. Комсомолу тракторист Б. Ондар чүгө хой-нинти ажилды илсекпейг киржиң турар эвес, күш-ажылы көрүкчүлери чыл бүрдө улам болуп, ажилыңа дуржугазы байлп ораар. Эртен 1978 чылда дугулау трактор-биле 800 эталон гайм ажилдап кытыр хүдээлгели турган, 978 эталон га кылдыр ажыр күстөкөң, 836 кг кывар чүүлү камнап алган. Ону беш чылдың дөрткү чымында Бүгү-эвилелдин көрдө ажил-агым ажилдакчыларын хунуге укуштуп-калбарган социалисттик чарыкка киришкен. Б. Ондар эртен тос айларда болуңга бижылган тракторун камныг

Шекпээр ортумак школаның башкысы. Барың-Хемчик район.

НОВОСИБИРСКИНИҢ № 32 ТЕХНИКТИГ УЧИЛНИЦЕЗИ 1979—80 ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЫЛЫНДА ДАРААЗЫНДА ТУСКАП ЭРТЕМНЕРГЕ ӨӨРЕНИР КҮЗЕДИНГ ООЛДАР БОЛГАШ КЫСТАРНЫ ЧАЛАП ТҮР

1. Универсал токарлар. 2. Фрезершпаштар. 3. Аппаратурлар монтажиктери. 4. Механиктиг чылды ажилдарыңды слесарлары. 5. Аппаратурларын чымкы слесарлары. Өөреникчилерге айла 80—85 рубль түңүг стипендияны бээр. Тывадан барганнарын нинти чуртталга бажыңнары-биле хандылар. Устуге хандырылгалардан аңгыда, бүдүрүге практиканың үзүнде ажил төлөвиринин 33 хуузу өөреникчилерге төлөр. Учинше Кызыл хоорайда туттуңуп турар заводка ажилдаар мергежиндиг ажилчыларыңы белеткээр. Өөренир хуу-сазы I чыл. Кичээлериңиң бөлүктөрүн чечелен соонда эгелээр. Документаларын дараазында адресче чорулар: Кызыл хоорай, Шетикян, Кравченко кудумчуу, 38, Күш-ажыл талазы-биле эргелес. Телефон дугаары 2-34-42.

ТЫВА АССР-НИҢ КУЛЬТУРА, ЧЫРЫДЫШКЫН МИНИСТЕРСТВОЛАРЫ ВЛКСМ ТЫВА ОБКОМУ, БҮГҮ-ЭВИЛЕДИҢ ТЕАТР НИИТИЛЕДИНИҢ ТЫВА САЛБЫРЫ «ТЕАТР БОЛГАШ УРУГЛАР» деп 1979 чылдың ноябрь 26-ла урулгарга Бүгү-Россияң VI театр неделады амыттынар.

НОЯБРЬ 26 А. ЛАУРИНЧУКАС «ӨЖЭННИҢ ӨНҮ» НОЯБРЬ 27 Н. МИРОШНИЧЕНКО «ТАМЫ ҚЫРЫНГА ШИИТИР» (орус болук ойнаар) НОЯБРЬ 28 Е. ПЕРМЯК. «МӨҢГҮН ДҮЮГ» (орус болук ойнаар) НОЯБРЬ 30 В. КӨК ООЛ. «ХАВЫРААН БОТ» ДЕКАБРЬ 1 Л. УСТИНОВ. «ХАР-КЫС БИЛЕ ЧЕДИ БИЧИ КИЖИЖИГЕСТЕР» (чангыс көжөгелге тоол. Анык көрүкчүлөрдүн театр күсөдүн). БҮГҮ-РОССИЯНЫҢ VI «ТЕАТР БОЛГАШ УРУГЛАР» НЕДЕЛАЗЫНЫҢ ХААШКЫНЫ.

КЫЗЫЛДАН 18.45 — «Шынаам». Урууларга тоолар. 19.05 — Телемеддээр. 19.20 — «Агаар шийилелдин оруктары» Киноочерк. 19.35 — «Тыва несады». Информатив программа. 19.50 — «Чарлалар».

МОСКВАДАН 20.00 — «Чурук бүртүлгө-хүн». 20.15 — «Бөгүн делегейде». 20.30 — Балет артистеринин концерти. 21.05 — «Чуук болганга? Бистин бажыңнысче сургакчылашкың». Дамчыдылган Г. Шергова чорулар. 21.40 — «Сенз» ол ыры чогаткан мен, Төрөн чурт. Фильм-концерт. С. Есенинниң шүлүктөрүнө романстар болган ирлар. 22.30 — «Уе». Информатив программа. 23.05 — 00.45 — «Ирлажымы, оюктер». Музыкалдыг программа. Дамчыдылган И. Л. Лещенко чорулар. Чалсарда — «Бөгүн делегалез». Информатив программа.

НИИГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН 18.45 — «Музыка абонемени». Операңды анык ыраажылары. Эстон даярдыг артың А. Палм. Дамчыдылган ССР-инң Уаус дүктүн артың И. Н. Петров чорулар. 19.25 — «Паваның күлээп шыккыңыңды».

КЫЗЫЛДАН 20.00 — 20.50 — «Австралия — хоорайлар болгаш кижилер». Документалдыг фильм.

РЕДАКТОР В. С. ШАРВАНИН

КИНО

НОЯБРЬ 23-ТЕ «НАВЫРАЛ»: «Демар» чажырымдыг кижиге 9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Кижин шыгалары» 15.00, 17.30, 20.00 шактарда. «ПИОНЕР»: Роялдан ыт чоруп ортаң 10.00, 11.30, 13.20, 15.00, 18.20, 20.00. «Белорус вокзал» 16.30 шактарда. «ВОСТОК»: «Дөскөл чок оола» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

Персоналдыг пенсионер, хой чылдарда советтер ажилыңа ажилдап чорган Никита Хоогунның балланың мөңөөдү-биле хоолаштыр ССКП Кызыл райкому болгаш улус депутаттарың ра-йон Советинин күсөтүмү оон төрөдөргө болгаш чон кижилеринге ханм каажымы-лың илгерилеп тур.

Редакцияның адреси:

Кызыл, Шетикян-Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ. Редакторунуң 2-24-63, редакторунуң оралакчыларыңды 2-35-24, 2-31-75, аарысалагы секретарыңды 2-23-35, секретариатыңды 2-23-35, партияны амыдыра болгаш совет түргүзүп килдистериниң 2-37-13, пропаганда чылдызыңды 2-31-75, культура килдизиниң 2-23-54, кааза ажил-агым килдизиниң 2-21-47, үздүрү килдизиниң 2-22-64, чагаз килдизиниң 2-41-27, информация килдизиниң 2-20-60, корректорларыңды 2-27-41, бухгалтерияның 2-12-45, союу келбей барганда 2-32-75 телефонче долгаар.

Тираж 16405. Чагыт 2882. СОЛУН НЕДЕЛАЗДА 6 КАТАП ҮНЕР